

Informatie over de integratie van duurzaamheidsrisico's

Inhoudsopgave

Informatie over de duurzaamheid van uw pensioen	3 >
We houden rekening met duurzaamheidsrisico's en de effecten daarvan	3 >
Duurzaamheidsrisico's voor bedrijven	3 >
Duurzaamheidsrisico's voor overheden	4 >
Duurzaamheidsrisico's voor vastgoed	4 >
Gevolgen van duurzaamheidsrisico's	5 >
Hoe PME omgaat met duurzaamheidsrisico's?	5 >
Bestuurlijk overzicht en toezicht	5 >

Informatie over de duurzaamheid van uw pensioen

Als PME ergens in investeert, heeft dat invloed op de wereld. En wat er in de wereld gebeurt, heeft op zijn beurt invloed op de beleggingen van PME en daarmee op het pensioen van deelnemers en gepensioneerden. Voor een goed pensioen is het daarom belangrijk dat we de invloeden op onze beleggingen goed begrijpen en verantwoordelijkheid nemen voor de effecten van onze beleggingen. Het opnemen van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsproces kan positieve gevolgen hebben voor de lange termijn risicorendementsverhouding van de beleggingen van de pensioenregeling. Daarom worden duurzaamheidsrisico's meegenomen bij het nemen van beleggingsbeslissingen voor het pensioen. Ook de wet- en regelgeving stelt steeds meer eisen voor duurzaamheid en de informatie die een pensioenfonds daarover verstrekt.

We houden rekening met duurzaamheidsrisico's en de effecten daarvan

Duurzaamheidsrisico is het risico dat de waarde van een belegging daalt door een gebeurtenis of omstandigheid op ecologisch, sociaal of governance gebied (ESG). Gebeurtenissen op ecologisch gebied zijn bijvoorbeeld klimaatverandering, schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en vervuiling. Gebeurtenissen op sociaal gebied zijn bijvoorbeeld arbeidskwesties en productaansprakelijkheid. Bij governance gaat het om onderwerpen als aandeelhoudersrechten, bedrijfsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders.

Als een duurzaamheidsrisico zich voordoet, heeft dat gevolgen voor andere (financiële) risico's. Hierdoor kan de waarde van de investering dalen. Als bijvoorbeeld een sector negatief beïnvloed wordt door klimaatverandering, kunnen de producten en diensten van die sector minder in trek zijn. Daardoor kan de winstgevendheid onder druk komen te staan. De energietransitie kan impact hebben op een bedrijf omdat de onderneming geconfronteerd wordt met hogere kosten om producten te produceren. Hierdoor kan de waarde van aandelen dalen of wordt de kredietwaardigheid minder. Ook kan een bedrijf of land negatief in het nieuws komen door een milieu- of arbeidskwestie, waardoor de reputatie van het bedrijf of land verslechtert. Ook hierdoor kan de waarde van de aandelen of de kredietwaardigheid van het land of bedrijf dalen.

Duurzaamheidsrisico's voor bedrijven

De belangrijkste ecologische risico's voor bedrijven zijn onder te verdelen in transitierisico's en fysieke risico's. Naar verwachting wordt het gebruik van fossiele energie de komende jaren in toenemende mate vervangen door het gebruik van duurzame energiebronnen. Bedrijven die veel (fossiele) energie gebruiken (zoals transportbedrijven) of die producten maken die veel fossiele energie gebruiken (zoals producenten van cement of energiecentrales) worden mogelijk geconfronteerd met hogere kosten of een daling in de verkoop van hun producten als ze niet tijdig hun producten of productieprocessen aanpassen. Dit wordt het transitierisico genoemd. Door klimaatverandering ontstaan er bovendien fysieke risico's voor sommige bedrijven. Bedrijven met fabrieken op kwetsbare plekken kunnen door een grotere kans op extreme weersomstandigheden of overstromingen als gevolg van klimaatverandering bijvoorbeeld negatief worden geraakt doordat fabrieken gedurende korte of lange tijd niet operationeel zijn. Ondernemingen die veel water gebruiken voor hun producten zoals de voedingsmiddelenindustrie kunnen te maken krijgen met waterschaarste als gevolg van het opwarmen van de aarde.

Sociale risico's kunnen betrekking hebben op verschillende partijen, zoals de medewerkers van een bedrijf of de klanten. Een voorbeeld van een sociaal risico is wanneer een bedrijf negatief in het nieuws komt vanwege een arbeidskwestie, met een verslechtering van de reputatie tot gevolg. Hierbij kan worden gedacht aan berichtgeving over de slechte arbeidsomstandigheden waaronder producten van een bedrijf worden gemaakt, zoals het ontbreken van de mogelijkheid tot het oprichten van een vakbond en de veiligheid van het werk in fabrieken. Daarnaast kunnen slechtere werkomstandigheden resulteren in lagere productiviteit en meer ziekteverzuim van medewerkers. De kwaliteit van een product is een ander voorbeeld van een sociaal risico. Wanneer een product onveilig blijkt te zijn, dan kan dit gevolgen hebben voor de gezondheid van de gebruiker van het product. Wanneer een bedrijf onvoldoende de gevolgen van haar bedrijfsactiviteiten en producten op haar werknemers en klanten beheerst, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de aandelenkoersen of de kredietwaardigheid van het bedrijf.

Een voorbeeld van een governance risico is als er onvoldoende controle plaatsvindt binnen een bedrijf op het bestuur van een bedrijf. Onder governance valt bijvoorbeeld ook hoe het beloningsbeleid van een onderneming is opgezet en op basis van welke prestaties medewerkers beloond worden. Onvoldoende controle of verkeerde beweegredenen vergroot de kans op slechte of frauduleuze beslissingen die niet stroken met het belang van de onderneming.

Duurzaamheidsrisico's voor overheden

Ook beleggingen in staatsobligaties kunnen negatief beïnvloed worden door duurzaamheidsrisico's. De blootstelling van een land aan klimaatrisico's kan zijn economie rechtstreeks beïnvloeden. De toenemende schommelingen en extremen van het weer kunnen negatieve gevolgen hebben op bijvoorbeeld de infrastructuur, de landbouw, het toerisme en de watervoorziening. Dit met mogelijk materiële economische gevolgen voor de nationale economieën en de lopende rekeningen. Zo kan de realisatie van klimaatrisico's een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

Sociale factoren kunnen ook relevant zijn vanwege het belang van menselijk kapitaal voor economische groei. Sociale factoren zoals de samenstelling van de beroepsbevolking, opleiding, gezondheid en economisch welzijn zijn belangrijk voor economische groei. Goede governance is ook relevant voor landen. De politieke stabiliteit, de doeltreffendheid van de regering en de regelgeving, de institutionele kracht, de mate van corruptie en de rechtsstaat van een land kunnen hun economische aantrekkelijkheid beïnvloeden en zijn vaak bepalend voor het economisch succes van een land op de lange termijn. Zo kan een verslechtering van sociale en governance-karakteristieken van een land een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

Duurzaamheidsrisico's voor vastgoed

Voor de belegging in vastgoed zijn andere specifieke duurzaamheidsrisico's relevant. Vastgoed kan te maken hebben met ecologische transitierisico's waarbij op basis van toenemende wet- en regelgeving aanvullende eisen kunnen worden gesteld aan bijvoorbeeld het energieverbruik van woningen en kantoren. Dit soort ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor de waarde van de vastgoedbelegging en kan leiden tot kosten om de woningen te verduurzamen. Daarnaast kunnen op de lange en korte termijn ecologische fysieke risico's verwezenlijken als gevolg van klimaatverandering. Vastgoed zal in bepaalde gebieden schade ondervinden wanneer extreme weersgebeurtenissen zoals hitte of geleidelijke ontwikkelingen zoals de stijging van de zeespiegel zich voordoen. Sociale risico's zijn onder andere relevant bij de verhuur van woningen en kantoren. Het onvoldoende behartigen van huurdersbelangen, zoals achterstallig onderhoud in woningen, kan leiden tot een

lage huurderstevredenheid of negatieve aandacht in het nieuws. Woningen kunnen hierdoor minder aantrekkelijk zijn voor huurders wat leidt tot lagere huuropbrengsten.

Gevolgen van duurzaamheidsrisico's

Als de waarde van een belegging daalt, is het mogelijk dat de dekkingsgraad van het pensioenfonds ook daalt. Dat kan leiden tot het niet verlenen van toeslagen (indexatie) of het verlagen van pensioenen of pensioenopbouw. Gebeurtenissen op milieu, sociaal of governance gebied kunnen op die manier invloed hebben op de waarde van het pensioen, nu en in de toekomst.

Hoe PME omgaat met duurzaamheidsrisico's?

PME identificeert en beoordeelt relevante duurzaamheidsrisico's op basis van verschillende bronnen van informatie, zoals eigen onderzoek en informatie van ESG-dataleveranciers. Duurzaamheidsrisico's worden beoordeeld door te kijken naar de gevolgen voor zowel mens, maatschappij en milieu als voor de bedrijfsresultaten. Uitgebreidere informatie over hoe duurzaamheidsrisico's worden beoordeeld is te vinden in het verantwoord beleggen beleid.

Ten aanzien van klimaatverandering is een rapportageraamwerk ontwikkeld door de Task Force on Financial Disclosures (TCFD). Daarmee kan PME rapporteren over de kansen en risico's voor de activiteiten die ontstaan door klimaatverandering. PME publiceert jaarlijks in het jaarverslag een TCFD-rapportage waar meer informatie te vinden is over hoe wordt omgegaan met klimaat gerelateerde risico's.

PME beperkt de duurzaamheidsrisico's van de beleggingen voor het pensioen door het inzetten van verschillende instrumenten, zoals uitsluitingen, actief aandeelhouderschap, ESG integratie, impact beleggen en bij de selectie van vermogensbeheerders.

Bestuurlijk overzicht en toezicht

De eindverantwoordelijkheid voor het algehele beleggingsbeleid ligt bij het bestuur van PME. De beleggingscommissie van PME is verantwoordelijk voor het in kaart brengen van duurzaamheidsrisico's en kansen die raken aan de beleggingen van PME en adviseert het bestuur daaromtrent. De beleggingscommissie van PME wordt geïnformeerd en geadviseerd over aspecten die raken aan duurzaamheidsrisico's en -kansen door de afdeling Verantwoord Beleggen van MN. Het fiduciaire beheer van de beleggingsportefeuille van PME ligt bij MN. De Chief Investment Officer (CIO) van MN, is voorzitter van de interne MN stuurgroep over klimaatrisico's en -kansen. Managementleden van de vermogensbeheer- en strategie-afdelingen zijn vertegenwoordigd in de stuurgroep. De stuurgroep coördineert het werk van een ondersteunende expertwerkgroep op het gebied van klimaatrisico's en -kansen.

Heeft u nog vragen?

Mail of bel gerust. Wij helpen u graag:

PME pensioenfonds

 via het contactformulier op www.pmepensioen.nl/contact

 088 - 1947 001

 www.pmepensioen.nl

